

8 ta' Marzu, 1957

Imħallfin:—

Is-S.T.O. Sir L.A. Camilleri, Kt., LL.D., President;
Onor. Dr. A.J. Montanaro Gauci, C.B.E., K.M., LL.D.;
Onor. Dr. W. Harding, K.M., BILitt., LL.D.

Paul Camilleri et. ne. versus Paolo Mifsud ne.

**Merkanzija — Agent tal-Vapur — Kaptan — Polza
tal-Kariku — Klawnsola tal-Eżoneru — Veranda tal-Gvern**

Biex tiġi stabbilita r-responsabbiltà tal-agent tal-vapur fil-każ li l-merkanzija tiġi nieqsa qabel ma tiġi konsenjata lid-destinatarju, jeħtieġ jiġi eżaminat dak li gie pattwit mill-armatur fil-post tal-iskarikazzjoni, u għalhekk għandha tiġi eżaminata l-polza tal-kariku.

Jekk fil-polza tal-kariku jkun hemm klawnsola fis-sens li t-trasport tal-merkanzija hu terminat fil-mument li l-merkanzija tkun lesta għall-iskarikazzjoni fl-istiva tal-vapur fil-port tal-iskarikazzjoni, ir-responsabbiltà tal-vapur tispicċa f'dak il-mument, u l-iskarikazzjoni ssir akkont u għar-riskju tar-riċevitur. Imma jekk dik il-klawnsola tkun estliża fis-sens li tikkonferixxi lill-kaptan l-għażla tal-impriza tal-izbark, u l-kaptan jagħżel lid-ditta rakkomandatarja tal-vapur biex tagħmel dik l-iskarikazzjoni, id-ditta rakkomandatarja, meta nkarikat ruħha bl-

iżbark, ma kienitx qegħdha taġixxi fisimha, imma għan-nom tal-kaptan u b'mod li torbot il-vapur; u f'dan il-każ ir-responsabbiltà tal-vapur tibqa' sseħħ sakemm il-merkanzija tiġi ritirata mir-riċevitur.

Il-fatt li fil-polza tal-kariku jingħad illi l-iżbark għandu jsir "per conto e rischio dei ricevitori" jiswa bħala eżoneru tal-vapur mir-responsabbiltà, imma mhux sal-pont li jeskludi l-htija tal-kaptan jew tal-impriża minnu nkarikata, u li għaliha huwa responsabbli.

Għaldaqstant, jekk f'dawn il-kontingenzi l-merkanzija tiġi nieqsa, u r-riċevitur ma jsibhiex meta jmur biex jirtirha, għandu jirrispondi l-vapur għal dan in-nuqqas, bħala responsabbli għall-operat tal-impriża minnu nkarikata bl-iżbark; ammenokkè n-nuqqas tal-merkanzija ma jkunx avvera ruħu taħt ċirkustanzi li jeskludu kull htija tal-kaptan jew tal-impriża minnu mqabbdha biex tiskarika l-merkanzija.

Jekk jerò l-merkanzija tkun iwasslet taħt il-verandi tal-Gvern u mbgħad naqset minn hemm, ma jistgħax raġjonevolment jingħad li kien hemm htija mill-parti tad-ditta nkarikata; u allura topera dik il-klawsola tal-eżoneru; għax f'dan il-każ ma kienx hemm ebda negligenza tal-armaturi jew tal-kaptan, u lanqas tal-inkarikati tiegħu.

Il-Qorti;—Rat l-att tač-ċitazzjoni quddiem il-Qorti tal-Kummerċ tal-Maestà Tagħha r-Regina, li bih l-atturi, wara li ppremettew illi d-ditta attriċi xtrat minn għand id-ditta "Manifattura Rossari e Varzi" ta' Galliate, balla mkatar u "Cotton Piece Goods", bil-prezz ta' £67.8.0 f.o.b. Genova, liema prezz ġie mħallas kontra dokumenti; u li l-merkanzija giet karikata fuq il-vapur "Lido", li tiegħu l-aġent hija ditta konvenuta "Mifsud Brothers", li rċeviet minn għand id-ditta attriċi £2.13.6 għal nòl u spejjeż ta' iżbark, u l-istess ditta attriċi ħallset ukoll lid-ditta l-oħra konvenuta "A.V. Bartoli & Sons" 13s.5d. għall-assikurazzjoni tal-istess merkanzija, u għalhekk id-ditta attriċi nefqet b'kollox £70.14.11; u illi l-imsemmi bastiment "Lido" wasa' Malta fis-7 ta' Novembru 1955, u d-ditta "Mifsud Brothers", fit-12 tal-istess xahar, irrilaxxjat lid-ditta attriċi d-"delivery order" biex tkun tista' tirtira l-merkanzija, li però ma setgħetx tinstab; u illi d-ditta konvenuta "Mifsud Brothers", bl-ittra tal-20 ta' Jannar 1956, iddikjarat li dik il-balla mkatar u "Cotton Piece Goods" ma tinstabx ("found to be missing"); u li tant id-ditta "Mifsud Brothers" bħala aġent tal-

bastiment li fuqu giet karikata l-istess balla hwejjeġ, kemm id-ditta l-oħra konvenuta, bħala rappreżentanti lid-dar as-sikuratriċi, ma rrifondewx lid-ditta attriċi l-imsemmi ammont ta' £70.14.11, non ostanti l-protest tat-23 ta' Frar 1956; taħbi illi l-istess konvenuti, jew min minnhom, jigu kundannati jħallsu u jirrifondu lid-ditta attriċi l-imsemmija somma ta' £70.14.11, liha dovuti għar-raġunijiet premessi. Bl-interessi kummerċjali mis-7 ta' Novembru 1956, u bl-ispejjeż, kompriżi dawk tal-protest tat-23 ta' Frar 1956;

Rat s-sentenza ta' dik il-Qorti tal-14 ta' Diċembru 1956, li biha ddeċidiet billi laqgħet it-talba tal-atturi in kwantu l-istess hi ja rivolta kontra l-konvenut Paolo Mifsud nomine, bl-ispejjeż, u lliberat lill-konvenut l-ieħor Albert V. Bartoli nomine, bl-ispejjeż; wara li kkunsidrat;

Illi mid-dokumenti prodotti mal-att taċ-ċitazzjoni jirriżultaw ix-xiri, da parti tad-ditta attriċi minn għand l-imsemmija ditta ta' Galliate, tal-merkanzija ndikata fl-att taċ-ċitazzjoni, il-prezz tal-izbark fis-sommom indikati fl-istess merkanzija, u l-ħlas tan-nöli tagħha u tal-ispejjeż tal-izbark fis-sommom indikati fl-istess att taċ-ċitazzjoni;

Illi mix-xhieda tal-konvenut Paolo Mifsud (fol. 37) u minn dik ta' Victor Xerri (fol. 38), u mid-dokumenti fil-fol. 8 tal-proċess, jirriżulta illi l-imsemmija merkanzija nizzlet minn fuq il-bastiment "Lido", li fuqu kienet giet karikata fil-port ta' Genova. Minn fuq il-bastiment giet poġġuta fuq il-barkun, u minn fuq dan il-barkun giet mehuda goll-veranda "B" tal-Gvern (depożizzjoni tal-konvenut Mifsud fol. 37) mid-ditta konvenuta "Mifsud Brothers", fil-kwalità premessa, per mezz tal-impjegati tagħha;

Illi mix-xhieda tal-istess konvenut Mifsud nomine jirriżulta illi, meta l-atturi marru biex jirtiraw l-istess merkanzija minn taħt l-imsemmija tinda, ma nstabetx (fol. 37). Dan jirriżulta wkoll mill-imsemmi dokument fil-fol. 8 tal-proċess;

Illi meta l-iskarikazzjoni ssir għak-kura tal-aġenti tal-kaptan, kif saret fil-każ prezenti, il-kaptan jibqa' responsabbli sal-mument tal-effettiva rikonsenja lid-destinatarju

jew sad-depożitu tal-merkanzija fil-każijiet kontemplati mill-ligi; u għalhekk huwa jirrispondi għat-telf u għannuqqas li jistgħu jivverifikaw ruħhom fl-istess merkanzija anki waqt li tkun fuq il-barkun jew fuq il-bankina, u anki wara li tkun giet depożitata fid-Dwana u tkun qeghedha hemm, sakemm ma tkunx giet effettivament rikonsenjata lid-destinatarju, ammenokkè huwa ma jfornix il-prova tal-każ fortuwitu jew ta' forza magguri. Dan huwa wkoll l-użu tal-port ta' Malta; u għe ritenut fid-dottrina u fil-ġurisprudenza estera li l-kaptan, ossija l-armatur, jirrispondi anki għas-serq;

Illi l-konvenut Mifsud nomine ma pprova xejn li jista' jiswa biex inefhi r-responsabbiltà fuq riferita;

Illi, kif ġa fuq għe rilevat, kien hemm in-nuqqas tal-imsemmija merkanzija fil-mument tal-konsenja meta l-konvenut Mifsud nomine kien għadu responsabbli għaliha;

Rat il-petizzjoni tal-konvenut Paolo Mifsud nomine, fol. 21, li biha appella mid-deċiżjoni fuq imsemmija, u talab li tiġi revokata, billi tiġi miċhuda t-talba in kwantu diretta kontra tiegħu; bl-ispejjeż taz-żewġ istanzi;

Omissis;

Ikkunsidrat;

L-azzjoni hi diretta kontra d-ditta "Mifsud Brothers" bħala aġent tal-vapur, u mhux anki kontra dik id-ditta f'isimha stess;

Għalhekk jehtieg li tiġi eżaminata sa fejn kienet tendi, fil-każ prezenti, ir-responsabbiltà "tal-vapur" kwantu għall-konsenja tal-merkanzija lid-destinatarju;

Biex tiġi ppruvata r-responsabbiltà tal-vapur wieħed għandu jara dak li għe pattwit mill-armatur fil-port tal-karikkazzjoni (App. "Arrigo ne. vs. Smith ne., 15.3.55); u għalhekk għandha tiġi eżaminata l-polza tal-kariku;

Din il-polza għet eżibita f'din l-istanza bin-nota tat-22 ta' Frar 1957, u l-klawsola rilevanti għal dan il-każ hi dik no. 23:— "Il trasporto ha termine nel momento in cui la merce è pronta per lo sbarco nella stiva della nave al porto di scarico. Da quel momento cessa ogni responsabilità per la compagnia, lo sbarco avvenendo per conto e rischio dei

ricevitori. I ricevitori e i caricatori conferiscono espresso mandato al capitano di scegliere l'impresa di sbarco, a cui nel porto di destino o di scarico darà l'incarico di procedere per loro conto, rischio e spese, alle operazioni di sbarco ed al ritiro della merce”;

Kieku l-kwistjoni kellha tigi kunsidrata in baži għall-ewwel parti ta' dik il-klawsola 23, allura s-soluzzjoni ta' dan l-appell kienet tkun ovvja; għaliex, minn naħa waħda, id-ditta “Mifsud” mhix konvenuta f'isimha, avvolja l-iskarikazzjoni saret minnha, u minn naħa l-oħra, ir-responsabbiltà tal-vapur, valjata biss in baži għal din l-ewwel parti tal-klawsola, giet konvenuta li tittermina fi stadju ferm inizjat, sa anki qabel dak li soltu jiġi ndikat bil-kliem “sotto paranco”, vwoldiri “at ship's rails”, jew “alongside the vessel not beyond the reach of her tackle”; ċjoè giet ristretta għall-istadju li fiħ il-merkanzija tkun lesta għall-iskarikazzjoni fi-stiva tal-vapur fil-port tal-iskariku. Izda fit-tieni parti, il-vapur assumu l-obligu tal-iskarikazzjoni tal-merkanzija sa l-istadju tal-irtir ossija konsenja tagħna lid-destinatarju. Jirrizulta li l-kaptan għazel id-ditta konvenuta “Mifsud Brothers” (rakkomandatarja tal-vapur) biex tagħmel din l-iskarikazzjoni; u kwindi, in forza tat-tieni parti tal-klawsola fuq imsemmiġja, u in konsegwenza tal-inkariku lilha mogħti mill-kaptan, dik id-ditta, meta nkari-kat ruħha bl-iskarikazzjoni, ma kienetx f'dan il-każ qeghedha tagixxi f'isimha, imma għan-nom tal-vapur u b'mod li torbot il-vapur;

Id-difensur tad-ditta “Mifsud Brothers” irrileva, però, li f'dik it-tieni parti hemm il-kliem “per loro conto, rischio e spese”, u li għalhekk il-vapur hu eżonerat, ġa ladarba jirrizulta (kif jirrizulta) li l-merkanzija tal-atturi nomine tniżżlet minn abbord, tqeghedet fuq il-barkun, u twasslet fil-veranda tal-Gvern, avvolja l-atturi nomine, meta marru biex jirtiraw il-merkanzija “de qua”, ma sabuħiex;

Vwoldiri, li l-vapur qiegħed jinvoka din il-klawsola ta' eżoneru konsistenti fil-kliem fuq miġjuba “per loro conto, rischio e spese”;

Il-kwistjoni, għalhekk, hija din: il-vapur assumu l-obli-

gu tal-izbark tal-merkanzija sal-konsenja tagħha lid-destinarju, imma, kwantu għar-responsabbiltà, inserixxa dawk il-kliem "per loro conto, rischio e spese"; x'inhi l-portata ta' dawk il-kliem f'sens ta' eżoneru?

Kif inghad, in forza tal-ewwel parti tal-klawsola 23, ir-responsabbiltà tal-vapur kienet sa l-istadju li l-merkanzija tkun lesta għall-izbark fl-istiva. Bit-tieni parti l-vapur inkarika ruħu li, permezz ta' impriza minnu magħżula, jagħmel l-izbark u jieħu ħsieb tal-merkanzija sal-irtir tagħha. Issa, il-fatt biss li l-vapur jieħu ħsieb it-trasbord tal-merkanzija fuq il-braken, anki b'supplement tan-nôl, ma hux biżżejjed biex jestendilu r-responsabbiltà tiegħu, jekk, per eżempju, din tkun limitata "sotto paranco" (ara deċiżjoni Tribunale Supremo Anseatico, Revue Inter. Droit Maritime, XVI, 87). Imma f'dan il-każ jinghad li l-impriza magħżula mill-kaptan tipproċedi għall-operazzjonijiet tal-izbark sal-irtir tal-merkanzija; u kwindi jidher li f'dan il-każ ir-responsabbiltà tal-vapur (apparti għall-mument dawk il-kliem ta' eżoneru) giet estiza sa dak il-mument tal-irtir u konsenja;

Issa, id-dottrina in materja turi li mhux il-klawsoli kollha ta' eżoneru huma leċiti, u ma jistgħu qatt ikunu leċiti sal-pont li bihom ikun hemm dik li tissejjaħ "assicurazione delle colpe proprie". Kwindi l-kliem "per loro conto, rischio e spese" jiswew bħala eżoneru, imma mhux sal-pont li jeskludu l-htija tal-kaptan jew tal-impriza minnu nkarikata, u li għaliha hu responsabbli;

Għalhekk il-gudikant għandu jara, f'dan il-każ, jekk kienx hemm din il-htija mill-parti tal-impriza nkarikata mill-kaptan;

Issa, f'dan il-każ jirrizulta li l-merkanzija twasslet sal-veranda tal-Gvern, u mbgħad naqset minn hemm. Ma jidherx raġjonevoli li jinghad li kien hemm htija mill-parti tad-ditta "Mifsud Brothers" meta din qeghedet il-merkanzija fil-veranda tal-Gvern, post kontrollat mill-Gvern u kustodit mill-Pulizija; u kwindi, ġa ladarba mhix qeghedha tinghata lil dawk il-kliem ta' eżoneru forza tali li tilleġittma "le colpe proprie", kuntrarjament għall-prinċipji in

materja, dawk il-kliem għandhom jiswew bħala eżoneru tal-vapur mir-responsabbiltà;

Jingħad fil-Hurst, Principles of Commercial Law, p. 16:— "Exceptions in charter party or bill of lading exempting a ship-owner from liability will not protect him where the circumstances within those exceptions were brought about by a breach of contract or duty on the part of the ship-owner. Nor will such exceptions protect him where circumstances within them have been occasioned by the negligence of those for whom the ship-owner is responsible.....";

F'dan il-każ ma kien hemm ebda negligenza, la tal-armatur jew tal-kaptan, u lanqas tal-inkarikati tiegħu, id-ditta "Mifsud Brothers". Kwindi l-"exemption" topera;

L-istess fit-test "Principles of Marine Law", tad-Duckworth, pag. 102, jingħad:— "But the exemptions do not exempt the ship-owners or masters from the consequences of the want of skill, diligence and care..... thus the exemptions only exempt them from liability for loss..... which could not have been avoided by reasonable care, skill and diligence";

F'dan il-każ, it-tqegħid ta' merkanzija fil-veranda tal-Gvern ma tistax titqies bħala nuqqas ta' diligenza; u għalhekk il-kliem "per loro conto, rischio e spese" jistgħu jo-peraw favur il-vapur;

Fir-risposta tagħhom l-atturi nomine osservaw li għalihom indifferenti minn għand min tithallas is-somma rek-lamata, jekk hux mid-ditta "Mifsud Brothers" jew mid-ditta assikuratriċi. B'dawn il-kliem donnhom l-atturi pprospettaw l-ipotesi li din il-Qorti tista' tidhol fi-eżami tar-responsabbiltà tal-assikuraturi. Imma l-pożizzjoni hi din: l-Ewwel Qorti lliberat lill-assikuraturi; ma sar ebda appell kontra dik il-liberazzjoni; l-uniku appell hu dak tal-konvenuta ditta "Mifsud Brothers" kontra l-kundanna tagħha;

Għal dawn il-motivi;

Tiddecidi;

Billi tilqa' l-appell tad-ditta konvenuta "Mifsud Brothers" nomine, tirrevoka s-sentenza appellata, u tirrespingi

d-domanda tal-atturi nomine kontra l-istess ditta nomine;
bl-ispejjeż kollha taż-żewġ istanzi kontra l-atturi nomine.
